

Anna Żelazna

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

NOWE KRAJE PRZEMYSŁOWE AZJI I ICH DROGA DO GOSPODARCZEGO SUKCESU

Streszczenie: Celem niniejszego artykułu było przedstawienie przesłanek, które sprawiły, że Nowe Kraje Przemysłowe Azji (Singapur, Korea Południowa, Tajwan i Hongkong) są dziś jednymi z najbardziej rozwiniętych gospodarczo państw regionu, a nawet świata. Główną przyczyną ich gospodarczego sukcesu jest z pewnością mądra i konsekwentnie realizowana od drugiej połowy lat 60. polityka rządu, skoncentrowana na wspieraniu eksportu. Dzięki tym działaniom „azjatyckie tygrysy” ciągle utrzymują wysoki poziom wzrostu gospodarczego, co przekłada się na jedne z najwyższych w regionie wartości PKB *per capita*. Ponadto dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna i techniczna, wysoki poziom edukacji i otwartość gospodarki zachęcają do lokowania w nich bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Słowa kluczowe: Nowe Kraje Przemysłowe Azji, wzrost gospodarczy, polityka proeksportowa.

1. Wstęp

Azja jest obszarem składającym się z państw bardzo zróżnicowanych zarówno ekonomicznie, gospodarczo, politycznie, jak i społecznie. Większość krajów, szczególnie tych z regionu Azji Wschodniej, ma jednak jedną wspólną cechę – wysoki wzrost gospodarczy, który zaobserwować można szczególnie w ostatnich kilkudziesięciu latach. Konsekwencją dynamicznego wzrostu gospodarczego poszczególnych krajów jest oczywiście wzrost znaczenia całego regionu w gospodarce światowej. W ciągu minionej dekady ujawnił się ogromny rozwój, jaki poczyniła gospodarka chińska. Dziś należy ona do grona najbardziej konkurencyjnych gospodarek na świecie. Nie można jednak zapomnieć o prekursorach omawianego wzrostu w regionie Azji. Państwem, które jako pierwsze zdobyło miano jednego z najbardziej rozwiniętych krajów świata, była zdecydowanie Japonia, która po przeprowadzonych reformach rozpoczęła swój ekspansywny rozwój w latach powojennych. Niedługo po niej wyłoniła się grupa tzw. Nowych Krajów Przemysłowych. Należy jednak zauważyć, że obecnie pozycja Japonii znacząco się osłabiła. Jest to przede wszystkim wynikiem kryzysu społeczno-gospodarczego z 1997 r. Negatywne skutki dla gospodarki Japonii przyniosło ponadto silne trzęsienie ziemi i wywołane nim tsunami, które w marcu 2011 r. dotknęło ten kraj, dokonując ogromnych zniszczeń.

W przeciwieństwie do Japonii, Nowe Kraje Przemysłowe Azji od drugiej połowy lat 60. ciągle zyskują na znaczeniu. W skład tej grupy państw wchodzi: Korea Południowa, Tajwan (przez większość krajów nieuznawany za autonomiczne państwo, lecz jedynie za chińską prowincję) i dwa państwa-miasta: Singapur i Hongkong. Potocznie nazywane są krajami pierwszej generacji „azjatyckich tygrysów” lub „proeksportowymi tygrysami” ze względu na stosowaną przez nie politykę wspierania eksportu¹. Należy jednak zauważyć, że w ślad za nimi podążają kolejne, które także przechodzą w ostatnim czasie swój intensywny rozwój. Od lat 80. ubiegłego wieku na znaczeniu zyskują również takie państwa, jak: Malezja, Indonezja, Filipiny i Tajlandia – „tygrysy azjatyckie” drugiej generacji. Ogół zachodzących zmian sprawia zatem, że zauważalne stają się pozytywne tendencje w całym regionie, takie jak m.in.: wzrost dochodu narodowego, ilości wykształconej siły roboczej, poprawa infrastruktury technicznej i społecznej, rozwój nowoczesnych technologii oraz przyjazna polityka rządów.

2. Przesłanki rozwoju gospodarczego

Przed przystąpieniem do analizy przyczyn, które sprawiły, że Nowe Kraje Przemysłowe są dziś jednymi z najlepiej rozwiniętych państw regionu, warto porównać podstawowe wskaźniki, takie jak PKB *per capita* oraz poziom urbanizacji kraju na tle innych gospodarek regionu. Dane te przedstawia tab. 1. Dochód narodowy *per capita* został w niej podany wg parytetu siły nabywczej, nie zaś oficjalnego kursu wymiany. PKB wyrażony w USD wg oficjalnego kursu zanizła bowiem przeważnie relatywną pozycję krajów słabiej rozwiniętych w stosunku do tych wysoko rozwiniętych. Wynika to z faktu, że większość dóbr i usług wytwarzanych w tych krajach nie jest przedmiotem handlu zagranicznego. W niewielkim stopniu wpływa więc na kurs waluty i bilans wymiany².

Z przedstawionego zestawienia wynika, że pod względem wielkości dochodu narodowego *per capita* w regionie Azji Wschodniej znajdują się kraje bardzo zróżnicowane. Najwyższy poziom analizowanego wskaźnika osiągnęło w 2008 r. Brunei. Jednak wysoki poziom PKB w tym kraju wynika przede wszystkim z wydobycia ropy i gazu (90% wpływów do budżetu zapewniają przychody z sektora wydobywczego³). Poza Brunei to Japonia i Nowe Kraje Przemysłowe odnotowały najlepsze wyniki. Znaczną różnicę można jednak zauważyć również pomiędzy czterema analizowanymi krajami. Wysokość PKB *per capita* w Korei Południowej i Tajwanie jest bowiem o ponad 10 tys. USD niższa niż w Singapurze i Hongkongu.

¹ J.W. Bossak, *Instytucje, rynki i konkurencja we współczesnym świecie*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008, s. 249.

² B. Skulska (red.), *Biznes międzynarodowy w regionie Azji i Pacyfiku*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2009, s. 47–48.

³ *Ropa i gaz w Brunei*, www.azjapacyfik.pl/index_2501.php?a_2501=451&b_2501=259 (stan na 11.04.2011).

Tabela 1. Powierzchnia, ludność, PKB *per capita* i wskaźnik urbanizacji w krajach regionu Azji Wschodniej

Kraj	Powierzchnia w tys. km ² [2009 r.]	Ludność w mln [2010 r.]	PKB <i>per capita</i> wg parytetu siły nabywczej w USD [2008 r.]	Wskaźnik urbanizacji w % [2009 r.]
Rosja	17 075,4	141,9	15 630	73
Japonia	377,9	127,4	35 220	86
Chiny	9 596,0	1 338,1	6 020	47
Korea Północna	120,5	22,8	1 800	60
Korea Południowa	99,5	48,9	28 120	82
Tajwan	36,0	23,2	29 820	78
Hongkong	1,1	7,1	43 960	100
Singapur	0,7	5,1	47 940	100
Tajlandia	513,1	68,1	5 990	31
Wietnam	331,7	88,9	2 700	28
Indonezja	1 904,6	235,5	3 830	43
Filipiny	300,0	94,0	3 900	63
Malezja	329,8	28,9	13 740	63
Birma	676,6	53,4	1 290	31
Laos	236,8	6,4	2 060	27
Kambodża	181,0	15,1	1 820	20
Brunei	5,8	0,61	50 200	72

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *World Population Data Sheet, PRB 2010*, www.prb.org (stan na 10.03.2011).

Przyczyną takiej sytuacji mogą być z pewnością względy historyczne oraz polityka stosowana przez te kraje. Na podstawie zaprezentowanych w tab. 1 danych można również wyciągnąć wniosek, że wysokość PKB może zależeć w dużej mierze od poziomu zurbanizowania danego kraju. Potwierdza to wielkość wskaźnika urbanizacji. Najniższą wartość osiągnął on w krajach Półwyspu Indochińskiego, tj.: Wietnam – 28%, Laos – 27% i Kambodża – 20%. Te same kraje odznaczają się również najniższymi poziomami PKB *per capita* w regionie. Wartości te wyniosły w 2008 r. analogicznie: 2700, 2060 i 1820 USD. Dla Nowych KrajóW Przemysłowych wskaźnik urbanizacji, podobnie jak poziom PKB *per capita*, jest bardzo wysoki: Tajwan – 78%, Korea Południowa – 82%, Hongkong i Singapur – 100%. W przypadku Singapuru i Hongkongu wynik ten jest zdecydowanie pochodną ich niewielkiej powierzchni i bardzo dużego zaludnienia⁴.

⁴ *World Population...*

Analizując przyczyny wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego Nowych Krajów Przemysłowych Azji, należy zwrócić uwagę na fakt, że dużą rolę w ich gospodarczym sukcesie odegrało państwo. Największe znaczenie miał jednak zdecydowanie eksport oraz rozwój lokalnego kapitału. Oba te procesy były możliwe przede wszystkim dzięki dobremu położeniu geograficznemu tych krajów – na skrzyżowaniu głównych szlaków handlowych Azji.

Osiągnięcie sukcesu gospodarczego przez Tajwan i Koreę Południową – kraje rządzone przez junty wojskowe – było możliwe dzięki reformom gospodarczym przeprowadzonym w latach 60. Ich celem było wyzwolenie w społeczeństwie chęci do oszczędzania i inwestycji przede wszystkim w branży silnie ukierunkowane na rynki zagraniczne. Pobudzeniu eksportu sprzyjała także pomoc, jaką oba kraje otrzymywały od Stanów Zjednoczonych. Ponadto w Korei Południowej istotną rolę odegrały reparacje wojenne od Japonii w wysokości 5 mld dolarów. Duża część tej kwoty została oddana w postaci nowoczesnych technologii i sprzętu inwestycyjnego. Niezwykle ważną rolę odegrały również w Korei czebole – grupy rodzinie zarządzanych przedsiębiorstw, których działalność gospodarcza jest poddana władzy i kontroli konkretnie wskazanej osoby. Wsparcie dla nich ze strony państwa polegało m.in. na udzielaniu subsydiów, pomocy finansowej oraz stosowaniu ulg podatkowych w celu promocji eksportu. Sprzyjało to tworzeniu specjalnych stref ekonomicznych otwartych na napływ BIZ. Jednocześnie należy wspomnieć, że rząd Korei stosował początkowo silny protekcyjizm: wysokie stawki celne na towary importowane oraz wspieranie eksporterów, którzy stali się głównymi beneficjentami polityki państwa. Eksporterzy jednak dostarczali największych wpływów do budżetu państwa. Lata 1965–1980 okazały się dla Tajwanu i Korei Południowej przełomowe. Ogromny wzrost dynamiki eksportu sprawił, że państwa zaczęły liberalizować stosunki gospodarcze z zagranicą i powoli stawać się krajami demokratycznymi. Ponadto presja wywierana przez Stany Zjednoczone spowodowała związanie walut narodowych obu krajów z dolarem amerykańskim. Doprowadziło to do liberalizacji obrotów kapitałowych i kryzysu finansowego w latach 1997–1998. W wyniku przeprowadzonych reform i odrzucenia powiązań z dolarem amerykańskim kraje odzyskały jednak wysoką dynamikę eksportu po roku 2000⁵.

W Hongkongu rola państwa w gospodarce była znacznie bardziej ograniczona, gdyż realizowano w nim model gospodarki wolnorynkowej. Znaczenie tego państwa-miasta szczególnie wzrosło po zdobyciu władzy w Chinach przez komunistów. Wówczas nastąpił nagły napływ ludności chińskiej do Hongkongu i, co za tym idzie, wzrost ilości taniej siły roboczej. Sprzyjało to rozwojowi produkcji towarów pracochłonnych i szybkiemu rozwojowi branż: włókienniczej, elektrotechnicznej, obuwniczej itp. Z czasem zaczęto jednak produkować wyroby bardziej przetworzone i bardziej zaawansowane technologicznie, czyniąc Hongkong jednym z największych eksporte-

⁵ M. Domiter, *Polityka gospodarcza i handlowa wybranych krajów Azji Południowo-Wschodniej i Wschodniej*, [w:] *Ekonomia i międzynarodowe stosunki gospodarcze. Studia azjatyckie*, red. B. Skulska, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2009, s. 60–68.

rów regionu. Bardzo duży wpływ na rozwój gospodarczy Hongkongu miały także reformy przeprowadzone w Chinach pod koniec lat 70. Spowodowały one otwarcie gospodarki chińskiej na handel z zagranicą oraz utworzenie specjalnych stref ekonomicznych w okolicach Hongkongu. W konsekwencji coraz intensywniej zaczęły rozwijać się różnego rodzaju instytucje finansowe, szczególnie zajmujące się pośrednictwem finansowym, handlowym i transportowym, czyniąc Hongkong jednym z największych centrów finansowo-handlowych świata. Rozwojowi kraju sprzyjała także dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna. W 1997 r. Hongkong włączono do Chin. Zagwarantowano mu jednak niezależny status polityczny i prawny w ramach państwa chińskiego. Dziś jest tzw. Specjalnym Administracyjnym Regionem Chin (*Special Administrative Region* – SAR), traktowanym przez niektóre organizacje i instytucje światowe jako autonomiczne państwo⁶.

Na sukces gospodarczy Singapuru wpłynęło wiele czynników. Najważniejszym była jednak stabilność polityczna i konsekwentnie realizowana przez kolejne ekipy rządzące wizja państwa wysoko rozwiniętego. Mimo że po uzyskaniu niepodległości w 1965 r. Singapur formalnie był państwem demokratycznym, w rzeczywistości rządzony był w oparciu o tzw. miękki autorytaryzm. Nie przeszkodziło mu to jednak w szybkim rozwoju gospodarczym, a nawet poniekąd przyspieszyło ten proces. Ponadto ogromne znaczenie miała stosowana szczególnie w sferze ekonomicznej i strukturalnej polityka prorozwojowa. W sferze ekonomicznej chodziło przede wszystkim o stworzenie optymalnej strategii monetarnej i fiskalnej oraz o ograniczenie wydatków na cele militarne i przekazanie zaoszczędzonych w ten sposób środków na rozwój infrastruktury i eksportu. Działania te poskutkowały wzrostem dochodów państwa i oszczędności długoterminowych gospodarstw domowych. W sferze strukturalnej głównym celem rządu było z kolei doprowadzenie do integracji gospodarczej kraju i przyciągnięcie jak największej ilości BIZ. W związku z tym, że w Singapurze ważną rolę odgrywa kultywowanie tradycji konfucjańskiej, duże znaczenie ma tam także edukacja. Jej intensywny rozwój przyczynił się do inwestycji w naukę i nowoczesne technologie. W ten sposób międzynarodowe koncerny zachęcano do lokowania swoich inwestycji w tym kraju. Doprowadziło to do sytuacji, w której oprócz formalnej edukacji korporacje transnarodowe zaczęły tworzyć w Singapurze własne centra szkoleniowe, gdzie studenci i przyszli pracownicy mogli zdobywać najnowocześniejszą wiedzę i zdolności menedżerskie. Dziś Singapur jest jednym z najbardziej konkurencyjnych krajów na świecie. Można zdecydowanie przyznać, że jest to w dużej mierze zasługa rządu, który dzięki podejmowanym od lat 70. inicjatywom sprawił, że państwo wyrosło na potęgę zarówno w handlu, jak i transporcie oraz w przemyśle przede wszystkim towarów wysoko przetworzonych. Ponadto Singapur to ogromne centrum finansowe, które coraz bardziej zyskuje na znaczeniu. Nie bez przyczyny zatem został uznany za kraj najbardziej sprzyjający lokowaniu w nim inwestycji.

⁶ J.W. Bossak, wyd. cyt., s. 256–257.

3. Analiza sytuacji gospodarczej Nowych Krajów Przemysłowych Azji

Rozwój gospodarczy, jaki dokonał się w Nowych Krajach Przemysłowych Azji od drugiej połowy lat 60., ma odzwierciedlenie w wielu wskaźnikach obrazujących miejsca, jakie zajmują te kraje wśród innych gospodarek na arenie międzynarodowej.

Ważnym miernikiem pokazującym rolę Nowych Krajów Przemysłowych Azji we współczesnym świecie jest poziom wzrostu gospodarczego. Porównanie tempa wzrostu gospodarczego „azjatyckich tygrysów” pierwszej generacji z najbardziej rozwiniętymi gospodarkami świata oraz państwami regionu w latach 1980–2009 prezentuje tab. 2. Z przedstawionych danych wynika, że od początku lat 80. pozycję lidera zdecydowanie zajmują Chiny, których wzrost gospodarczy wyniósł w roku 2007 aż 13,01%. W kolejnych latach nieco spadł do poziomu ok. 9%. Było to jednak w dużej mierze związane ze światowym kryzysem gospodarczym. Z punktu widzenia Chin skutki kryzysu nie były jednak aż tak dotkliwe, jak w przypadku innych krajów regionu. Niemal wszystkie osiągnęły bowiem ujemną wartość analizowanego wskaźnika. Niestety Nowe Kraje Przemysłowe także odnotowały w 2009 r. spadki (z wyjątkiem Korei Południowej – wzrost 0,2%). Znaczący wpływ ma na to fakt, że są to gospodarki przyjmujące dużą ilość BIZ oraz oparte w głównej mierze na eksporcie towarów i usług, a zatem uzależnione od wydatków innych krajów. Nie jest więc dużym zaskoczeniem, że w warunkach kryzysu ich dochody zostały znacznie uszczuplone.

Warto jednak zwrócić uwagę na wyniki osiągnięte przez kraje azjatyckie, szczególnie przez Nowe Kraje Przemysłowe, przed kryzysem – w roku 2007. Wzrost gospodarczy wyniósł: w Hongkongu – 6,35%, Korei Południowej – 5,11%, Singapurze – 7,77%, a na Tajwanie – 5,7%. Tymczasem Kanada osiągnęła wzrost na poziomie 2,71%, Francja – 2,11%, Włochy – 1,56%, Stany Zjednoczone – 1,11%⁷. Potwierdza to zatem światową tendencję, że państwa wysoko rozwinięte zaczynają wyczerpywać już możliwości szybkiego wzrostu gospodarczego, w przeciwieństwie do krajów nowo uprzemysłowionych i rozwijających się, w których tkwi ogromny potencjał gospodarczy⁸.

Kolejnym wskaźnikiem odzwierciedlającym poziom rozwoju gospodarczego krajów jest udział poszczególnych sektorów: rolnictwa, przemysłu i usług w tworzeniu PKB. Dane dla państw z regionu Azji Wschodniej za 2010 r. przedstawia tab. 3. Wynika z nich, że analizowany region charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem, jeśli chodzi o układ struktury gospodarek poszczególnych państw. Ciągłe znajdują się tu bowiem kraje zarówno typowo rolnicze, jak i przemysłowe oraz te nastawione na wytwarzanie PKB głównie za pomocą usług. Do pierwszej grupy zaliczyć można jednak tylko Birnę, a pozostałe kraje to w dużej mierze gospodarki, w których za-

⁷ *International Monetary Fund*, www.imf.org (stan na 10.03.2011).

⁸ B. Skulska (red.), wyd. cyt., s. 49.

Tabela 2. Porównanie wzrostu gospodarczego Nowych Krajów Przemysłowych z najbardziej rozwiniętymi gospodarkami świata oraz państwami regionu w latach 1980–2009

Kraj	1980–1989	1990–1999	2000–2005	2006	2007	2008	2009
Australia	3,35	3,26	3,22	2,84	4,02	2,06	1,27
Austria	1,89	2,51	2,01	3,37	3,07	1,76	-3,89
Kanada	3,04	2,44	2,97	3,11	2,71	0,46	-2,46
Chiny	9,75	10,00	9,39	11,61	13,01	9,05	9,10
Francja	2,35	1,84	2,02	2,36	2,11	0,72	-2,58
Niemcy	1,87	2,33	1,01	2,98	2,51	1,29	-4,72
Hongkong	6,48	3,58	4,81	7,02	6,35	2,48	-2,76
Indie	5,58	5,62	6,35	9,82	9,30	7,29	5,68
Indonezja	5,74	4,34	4,83	5,50	6,28	6,06	4,57
Włochy	2,06	1,43	1,36	2,04	1,56	-1,04	-5,04
Japonia	3,75	1,50	1,57	2,04	2,39	-0,64	-5,22
Korea Południowa	7,68	6,25	5,16	5,18	5,11	2,22	0,20
Malezja	5,90	7,25	5,42	5,78	6,35	4,64	-1,71
Filipiny	2,01	2,78	4,74	5,40	7,19	4,64	1,06
Rosja	b.d.	-3,80	6,78	7,70	8,10	5,60	-7,90
Singapur	7,54	7,55	5,36	8,35	7,77	1,15	-1,28
Tajwan	8,18	6,51	3,67	4,80	5,70	0,12	-1,91
Tajlandia	7,24	5,28	5,05	5,23	4,93	2,58	-2,25
Wielka Brytania	2,45	2,23	2,68	2,84	3,02	0,71	-4,90
Stany Zjednoczone	3,11	2,52	2,78	2,03	1,11	2,25	-2,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *International Monetary Fund...*

równy sektor przemysłu, jak i usług w niemal jednakowym stopniu przyczyniają się do kreowania PKB (Chiny, Tajlandia, Wietnam, Malezja). Są jednak i takie, w których wyraźnie dominuje sektor usług. Należą do nich: Japonia (75,9%) oraz omawiane Nowe Kraje Przemysłowe Azji (Korea Południowa – 57,6%, Tajwan – 87,5%, Hongkong – 92,3%, Singapur – 72,8%)⁹. Ta sytuacja obrazuje więc, jak bardzo rozwinięte gospodarczo są wszystkie cztery omawiane kraje. Świadczy to o ich sile i umacniającej się pozycji na świecie. Wzrost udziału usług w tworzeniu PKB i spadek udziału rolnictwa i przemysłu przemawia bowiem za wzrostem konkurencyjności regionu i jego zdolności do szybkiej modernizacji.

Ostatnim rodzajem miernika, zastosowanego w niniejszym artykule do określenia potencjału gospodarczego krajów należących do grupy pierwszej generacji „azjatyckich tygrysów” na tle innych gospodarek regionu, jest wielkość obrotów handlowych z zagranicą. Z badań przeprowadzonych przez Światową Organizację

⁹ *The World Factbook 2011*, CIA, www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook (stan na 12.03.2011).

Tabela 3. Struktura gospodarek regionu Azji Wschodniej w roku 2010

Kraj	Udział sektorów w wytwarzaniu PKB (%)		
	rolnictwo	przemysł	usługi
Rosja	4,2	33,8	62
Japonia	1,1	23	75,9
Chiny	9,6	46,8	43,6
Korea Północna	20,9 ^a	46,9 ^a	32,1 ^a
Korea Południowa	3,0 ^b	39,4 ^b	57,6 ^b
Tajwan	1,4	31,1	87,5
Hongkong	0,1	7,6	92,3
Singapur	0	27,2	72,8
Tajlandia	10,4	45,6	44
Wietnam	20,6	41,1	38,3
Indonezja	16,5	46,4	37,1
Filipiny	13,9	31,3	54,8
Malezja	9,1	41,6	49,3
Laos	29,8	31,7	38,5
Kambodża	33,4 ^c	21,4 ^c	45,2 ^c
Brunei	0,7 ^b	74,1 ^b	25,2 ^b
Birma	43,2	20,0	36,8

^a dane za rok 2002; ^b dane za rok 2008; ^c dane za rok 2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *The World Factbook 2011*, CIA, www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook (stan na 12.03.2011).

Handlu wynika, że w gronie 20 największych światowych eksporterów towarów w 2009 r. znalazły się wszystkie analizowane Nowe Kraje Przemysłowe Azji (tab. 4). Potwierdza to zatem ich miano „proeksportowych tygrysów”. Światowym liderem eksportu zostały w 2009 r. Chiny z wartością wskaźnika na poziomie 1202 mld USD. Korea Południowa zajęła dziewiąte miejsce – 364 mld USD, Hongkong uplasował się na 11 pozycji – 329 mld USD, Singapur na miejscu 14 – 270 mld USD. Siedemnasty w rankingu był Tajwan, którego wartość eksportu wyniosła w badanym okresie 204 mld USD. Ponadto należy podkreślić, że wśród grup produktów wywożonych z Nowych Kraju Przemysłowych dominują te zaawansowane technologicznie. Wszystkie omawiane kraje znalazły się także w grupie światowych liderów importu. Dziewiąte miejsce zajął Hongkong, którego wartość importu wyniosła 352 mld USD (więcej niż w danym okresie wyniosła wartość eksportu). Import Korei Południowej wyniósł 323 mld USD, Singapuru – 246 mld USD, a Tajwanu – 174 mld USD¹⁰.

¹⁰ *International Trade Statistics 2010*, WTO, www.wto.org (stan na 14.03.2011).

Tabela 4. Światowi liderzy eksportu i importu towarów w roku 2009

Lp.	Kraj	Eksport (mld USD)	Lp.	Kraj	Import (mld USD)
1	Chiny	1202	1	Stany Zjednoczone	1605
2	Niemcy	1126	2	Chiny	1006
3	Stany Zjednoczone	1056	3	Niemcy	938
4	Japonia	581	4	Francja	560
5	Holandia	498	5	Japonia	552
6	Francja	485	6	Wielka Brytania	482
7	Włochy	406	7	Holandia	445
8	Belgia	370	8	Włochy	413
9	Korea Południowa	364	9	Hongkong	352
10	Wielka Brytania	352	10	Belgia	352
11	Hongkong	329	11	Kanada	330
12	Kanada	317	12	Korea Południowa	323
13	Rosja	303	13	Hiszpania	288
14	Singapur	270	14	Indie	250
15	Meksyk	230	15	Singapur	246
16	Hiszpania	219	16	Meksyk	242
17	Tajwan	204	17	Rosja	192
18	Arabia Saudyjska	192	18	Tajwan	174
19	Zjednoczone Emiraty Arabskie	175	19	Australia	165
20	Szwajcaria	173	20	Szwajcaria	156

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *International Trade Statistics 2010...*

Zastanawiające jest jednak, że cztery gospodarki, których struktura jest typowo nastawiona na sektor usług, a nie na przemysł i rolnictwo, posiadają tak dużą wartość eksportu towarów. Tajemnica tych państw w dużej mierze tkwi w reeksportie – wywozie towarów pochodzenia zagranicznego za granicę, często po poddaniu go uszlachetnieniu, oraz reimportie. Na przykład w przypadku Hongkongu w roku 2008 ponad 95% wartości eksportu towarów stanowił reeksport¹¹.

Podobnie do zaprezentowanej wcześniej sytuacji eksportu i importu towarów przedstawia się eksport i import usług w 2009 r. (tab. 5). Tu wśród 20 krajów zaliczanych do światowych liderów eksportu znajduje się pięć z regionu Azji Wschodniej: Chiny – 5 miejsce (129 mld USD), Japonia – 6 (126 mld USD), Singapur – 11 (88 mld USD), Hongkong – 13 (86 mld USD) i Korea Południowa – 19 (57 mld USD). W tym przypadku widać powiązanie ze strukturą gospodarek poszczególnych

¹¹ *International Trade Statistics 2010...*

Tabela 5. Światowi liderzy eksportu i importu usług w roku 2009

Lp.	Kraj	Ekspert (mld USD)	Lp.	Kraj	Import (mld USD)
1	Stany Zjednoczone	474	1	Stany Zjednoczone	331
2	Wielka Brytania	233	2	Niemcy	253
3	Niemcy	227	3	Wielka Brytania	161
4	Francja	143	4	Chiny	158
5	Chiny	129	5	Japonia	147
6	Japonia	126	6	Francja	126
7	Hiszpania	122	7	Włochy	115
8	Włochy	101	8	Irlandia	103
9	Irlandia	97	9	Hiszpania	87
10	Holandia	91	10	Holandia	85
11	Singapur	88	11	Singapur	81
12	Indie	87	12	Indie	80
13	Hongkong	86	13	Kanada	78
14	Belgia	79	14	Korea Południowa	75
15	Szwajcaria	69	15	Belgia	74
16	Szwecja	61	16	Rosja	59
17	Luksemburg	61	17	Dania	51
18	Kanada	58	18	Szwecja	46
19	Korea Południowa	57	19	Arabia Saudyjska	46
20	Dania	55	20	Hongkong	44

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *International Trade Statistics 2010...*

krajów, gdyż są to państwa, w których sektor usług w największym stopniu przyczynia się do tworzenia PKB. Największą wartość eksportu usług na świecie wg raportu WTO w 2008 r. uzyskały Stany Zjednoczone – 521,4 mld USD. Wśród 20 światowych liderów importu usług wg raportu WTO znalazło się siedem krajów z Azji Wschodniej, w tym trzy z grona pierwszej generacji „azjatyckich tygrysów”. Są nimi: Singapur – 11 miejsce (81 mld USD), Korea Południowa – 14 (75 mld USD) oraz Hongkong – 20 (44 mld USD)¹².

4. Podsumowanie

Porównując poziom rozwoju gospodarczego Nowych Krajów Przemysłowych z pozostałymi krajami regionu, można śmiało przyznać, że odniosły one gospodarczy sukces. Swoją wysoką pozycję osiągnęły głównie poprzez konsekwentnie realizo-

¹² Tamże.

waną politykę proeksportową. Dzięki temu wyróżniają się one niemal najwyższą wartością PKB *per capita* w całym regionie, wysokim wskaźnikiem wzrostu gospodarczego, urbanizacji, koncentracją struktury gospodarki na sektorze usług oraz wysoką wartością obrotów z zagranicą.

Literatura

- Bossak J.W., *Instytucje, rynki i konkurencja we współczesnym świecie*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008.
- Domiter M., *Polityka gospodarcza i handlowa wybranych krajów Azji Południowo-Wschodniej i Wschodniej*, [w:] *Ekonomia i międzynarodowe stosunki gospodarcze. Studia azjatyckie*, red. B. Skulska, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2009.
- International Monetary Fund*, www.imf.org.
- International Trade Statistics 2010*, WTO, www.wto.org.
- Ropa i gaz w Brunei*, www.azjapacyfik.pl/index_2501.php?a_2501=451&b_2501=259.
- Skulska B. (red.), *Biznes międzynarodowy w regionie Azji i Pacyfiku*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2009.
- The World Factbook 2011*, CIA, www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook.
- World Population Data Sheet, PRB 2010*, www.prb.org.

ASIAN NEWLY INDUSTRIALIZED ECONOMIES (NIES) AND THEIR WAY TO THE ECONOMIC SUCCESS

Summary: Newly Industrialized Economies refer to the economies of the Republic of Korea, Singapore, Hongkong and Taiwan. They started to develop in the late 60s, when the government in each country decided to implement a pro-export policy. Nowadays, they are very successful and rich economies. A lot of indicators show that the Asian Tigers have strong position in the region of East Asia and Pacific. Singapore and Hongkong are also among the top international financial centres.

Keywords: Asian Newly Industrialized Economies, economic growth, pro-export policy.